

אמונת חיים

גליון שבועי לתורה וחסידות שע"י מוסדות קראלי בארה"ק

גליון תקי ♦ שנה י ♦ אבות א

שב"ק מסעי ♦ ר"ח אב ה'תשפב

דברי אלוקים חיים מרוך רבינו הגה"ק זיע"א

אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאותם ביד משה ואהרן ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה' ואלה מסעיהם למוצאיהם.

המפרשים הקשו במ"ש אלה מסעי וגו' דחז"ל אמרו שכל מקום שנאמר "אלה" הכוונה שפסל את הקודמים (ואם כתוב ו'אלה עם ו הכוונה שמוסיף כל הראשונים) ובמה שלפנינו לא ראינו שקדמו מסעות זולתם, ואם כן מה מכין הפסוק באמרו "אלה" לפסולו, וגם הקשו מש"כ ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם וגו', ואח"כ כתב להיפך ואלה מסעיהם למוצאיהם.

ובאור החיים הק' כתב לבאר הקושיה הראשונה על פי אנשי אמת שאמרו בזה"ק שהליכת ישראל במדבר היתה לברר ניצוצי הקדושה שבמדבר השביות שם ביד שוכן המדבר ציה, שאנס איש הבליעל החונה במדבר השמש, ששם קנה מקומו, שהיא מקום נחש שרף ועקרב (כלומר מקום הסטרא אחרא) ודרכו שם עדת השם להוציא בולעו מפיו, והוא הטעם שהיו עם ישראל חונים במקום אחד שנה, ובמקום אחר רק שנים עשרה שעות, שהוא כפי מה שצריך לבירור הניצוצות שישנם במקום ההוא.

ובירור הזה אין כוח בעולם שיכול היה לעשותו זולת קדושה השלימה, ובסוד שלימות שהוא מחברת הכללות ומחברת הפרטות, דהיינו קדושה השלימה שהיא השכינה וישראל והתורה ומחברת הפרטות שהם שישים ריבוא נשמות קדושות, ומחברת הכללות הוא משה רבינו בסוד הכתוב בישעי' (סג, יא) ויזכור ימי עולם משה עמו, כי הוא אילן שממנו נוצצו נשמות שישים ריבוא שהיו שם ושברו מלתעות עול ובירורו בירור עצום [ועל זה אמר ר' שמעון בן זווה"ק (שמות יד, יג) זכאה חולקיהון דישראל דהא רעיא כמשה אזיל בגיווהו דכתיב ויזכור ימי עולם עמו, ויזכור ימי עולם דא קודשא ב"ה, משה עמו שמשא שקול היה ככל ישראל].

וכפי זה תכלית המעשה הוא כשנוסעים, שהיו נוסעים עמהם כל הדומה למין הקודש והא מה שרמז במאמר "אלה מסעי" שאלה פסל כל המסעות שבעולם, שאין מסע כזה שהיו נוסעים עמהם הון קדוש ויקר שאין ערוך אליו, והגם שקדמו האבות ודרכו מקומות ועשו חלקם בבירור ניצוצות, מכל מקום לא הגיעו לגדר זה.

ואמר הכתוב עצמו הטעם בעילוי מסעות "אלה" דהוא לפי שהם של בני ישראל, אשר יצאו מארץ מצרים, ונצרפו בכור הברזל שהיא ארץ מצרים, ובזה היו נשמתם ראויים לברר ניצוצי הקדושה בכל מקום אשר יבואו שמה ועוד שהם "לצבאותם" שהיא שלימות הצבא אשר תשרה עליו השכינה, שהוא מספר שישים ריבוא, ופחות ממספר זה אינו בגדר השלימות, ולכן לא נתן ה' התורה רק להם שהיה בהם שלימות הצבא והיתה השראת השכינה עימהם ואמר ביד משה ואהרן שמשא הוא מחברת מספר השלם, ואהרן הוא השובבין של השכינה המקריב ומיחד אליה כל הענפים כידוע בסוד הקרבן ע"כ.

המשך בעמ' ב'

דברות קודש מרוך רבינו עט"ר שליט"א

קורים אנו בפרשתינו מאת הרב תרבו ומאת המעט תמעיטו היה מעשה אצל הרה"ק רבי נפתלי מלזענסק זצ"ל נכדו של הרה"ק המפול רבי אלימלך זי"ע, כשעמד לפני נישואי אחד מצאצאיו, ויצא לערי השדה להתרימם, יצאו עימו כמה מתלמידי זקינו ביניהם הרה"ק הדברי חיים מצאנז, והעשה רעש גדול, שהדברי חיים כבר היה די מפול באותו זמן, הגיע לאחד הנגידים, והלה הואיל בטובו לתת אך ורק פרוטה אחת, תחילה סירבו לקבלו מאחר שזה אין זה כבוד לנכד של ר' אלימלך.

אלא הרה"ק רבי נפתלי התעקש לקחת את הפרוטה מידיו באומר שאין פוגעים בשמו של הקב"ה.

שיצאו משם שאלו אותו מה הקשר לשמו של הקב"ה לעניינינו, מילא אם מדברים על כבוד הבריות וכו'.

ענה להם "אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין ליבו לשמים", ה"ת של א' אחד ה'מרבה וא' אחד ה'ממעט, הוא אחד משמותיו של הקב"ה, והנה דבר זה ידוע בספרים הקדושים, כי הוא שם הדעת, והוא בגימטריא טוב, והוא שנאמר בו במשה רבינו עליו השלום (פ' שמות) ותרא אותו כי טוב הוא, לפי שהוא היה עצם הדעת העליון, ושם הדעת הוא בגימטריא טוב...

אנו רואים בפרשתינו את ערי המקלט והילכותיה, ומובא שכל הערי מקלט החלו לפעול רק כשהוא כולם בנויים ומוכנים.

אז בעצם למה הטריח עצמו משה רבינו לבנות את ערי המקלט בעבר הידון כשהוא עדיין לא אקטאולי.

כן אנו רואים בפרשת שמות "וַתִּרְדֵּב בַּת פְּרָעָה לְרַחֵץ עַל הַיָּאֵר וְנִעְרַתְיָהּ הִלְכְתָּהּ עַל יַד הַיָּאֵר וַתִּרְאֵהָ אֶת הַתַּבָּה בְּתוֹךְ הַסּוּף וַתִּשְׁלַח אֶת אֶמְתָּהּ וַתִּקְרָהּ".

ומפרש רש"י רבותינו דרשו לשון יד, אבל לפי דקדוק לשון הקודש היה לו להנקד אמתה מ"ם דגושה, והם דרשו את אמתה את ידה, שנשתרבה אמתה אמות הרבה (בבלי סוטה יב:).

לפי פירוש זה מדוע הושיטה את ידה, הרי ראתה שהוא רחוק ואין שום סיכוי בדרך הטבע שתגיע.

אלא לומדים אנו שהאדם צריך לעשות את מה שהוא כן יכול, ולא לחשוב כעת, מה הוא לא יכול.

את מה אתה יכול כעת לעשות תעשה.

משנכנס אב ממעיטין בשמחה מפרשים החסידים: ממעיטין את

המעשים והתחושות השליליים – באמצעות שמחה! גדולי החסידות הסבירו זאת באמצעות הבהרת תפקידו של כל אדם בעולם – להמחיש ולהדגיש את היות הבורא עיקרו של כל פרט בעולם שברא. ומכיוון שעל הבורא נאמר "עוז וחדווה במקומו" הרי שחלק מגילוי מציאותו של הבורא בעולמו היא עצם השמחה.

משכך ברור שגם ההוראה להמעט בשמחה בחודש אב היא רק המעטה ביחס לשמחה הרגילה במשך כל השנה. אך יש להשתדל ולהוסיף בשמחה של מצווה במגבלות ההלכתיות של דיני האבלות.

כן ניתן לבאר ממעיטין בשמחה, שימעט האדם את עצמו בשמחה. ויה"ר שיהפכו הימים לששון ולשמחה וזמכה לגאולה השלימה מתוך רחמים וחסדים מגולים במהרה בימינו אכ"ר

לא מוגה

בניני חיים

אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים. (לג, א)

לכאורה למה לו למימר שיצאו מארץ מצרים, והלא דבר זה גלוי וידוע לכל. ונראה דהנהגה בהטעם על מה שהוצרכו למסעות הללו ולא נכנסו תיכף לארץ ישראל הוא משום שבאו מארץ מצרים והיו משוקעים במ"ט שערי תומאה של מצרים ערות הארץ, ולכן הוצרכו לשהות במדבר להזדכך שם, כי טירדת המסעות היו ממרקין הזוהמא שבהם. ולכן אמר הכתוב אלה מסעי בני ישראל, ושלא יקשה למה נתלבטו בכל כך הרבה מסעות ולא נכנסו לארץ תיכף ומיד, לזה אמר אשר יצאו מארץ מצרים, לכן החקיקו להוציא זוהמתן במשך שהותם במדבר.

(ישמח משה)

אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים (לג, א). אל"ה נוט' ה'שבינו א'בינו ל'תורתך, ה'טה א'זנך ל'רנתי (תהילים פח, ג) על ידי שמחשבות הלב מוקדשות להתבוננות בלימוד התורה ובתפילה, "אשר יצאו מארץ מצרים" יוצאים ונחלצים מכל הדברים המיזרים ומכל פגעי העולם.

(ליקוטי ישועות משה)

ויסעו מקברת התאווה ויחנו בחצרת (לג, ז).

רמז שנסעו מקברות התאווה שקברו חמדת התאווה והמותרות למדרגה יותר, ויחנו בחצירות שדמו העולם הזה רק לחצר, להכין עצמו בתורה ובמצות ובמעשים טובים, לכנס לחיי עולם הבא, וכדתנן (אבות ד, טז) העולם הזה דומה לפרחודור התקן עצמך כדי שתכנס לטרקלין.

(תורת משה - חתם סופר)

ויעל אהרן הכהן אל הר ההר על פי ה' וימת שם וגו' בחדש החמישי באחד לחדש. (לג, לח)

משה ואהרן שבחר בהם הקב"ה הם מאירין לעולם לבני בכל הדורות כמ"ש (חולין ז, ב) גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהם. ונחלתם לעולם תהיה. ומיתת אהרן כתיב בתורה ויעל כו' בר"ח אב. כדי שזכותו יעמוד לנו בזה הזמן השפל. כענין דאי (סוטה יד, א) במרע"ה שנקבר מול בית פעור, להגן בזה המקום השפל מכל המקומות. כן הוכן אהרן להגן בזה החודש, ובזכותו נזכה לבנין בית המקדש. כי ביהמ"ק נחרב ע"י שנאת חנם, ואהרן הוא היפוך זה לגמרי שרודף שלום ואהבה לכן ה' הוא יסוד ביהמ"ק.

(שפת אמת)

עובדות חיים

אלה מסעי בני ישראל (לג, א)

פעם נסע הגאון רבי איזיל חריף ז"ע, רבה של קהלת סלונים, לאיזה ענין חשוב, וביקש לנצל את שעות הנסיעה למנוחת הגוף והנפש, לקראת הפעילות הרבה שהוטלה עליו מטעם הקהלה. אולם העגלון שהסיעו החליט, שבאה לו הזדמנות טובה לשמוע מפי הרב הדגול תשובות מוסמכות על כמה וכמה שאלות שהציקו לו ימים רבים.

אך יצאו הם מן העיר החל העגלון להציג לפני הרב שאלה אחר שאלה, ועל כל תשובה שקיבל מהרב, השיג העגלון השגות והערות שלא היו כלל לענין. כשנלאה רבי איזיל חריף מדיבורו של העגלון, עשה עצמו מנמנם קמעה, וכך מלט עצמו לשעה קלה ממכת ה"ד ב'ך ת" של בעל העגלה הנמרץ.

כשירד רבי איזיל מן העגלה, בתום הנסיעה המפרכת, אחז בו העגלון בשתי ידיו הגדולות, וקראו בהתלהבות: "רבי! עוד שאלה לי אליך: לא מכבר שמעתי מפי אחד המגידים, שבגאולה הקרובה של ישראל, באחרית הימים עתידים לבוא שני משיחים: משיח בן יוסף, והשני משיח בן דוד. אם כן, יסביר לי אפוא רבנו, לשם מה נחוצים לנו שני משיחים? כלום לא די לישראל במשיח אחד בלבד למלאכת הגאולה?" רבי איזיל, שחש תרעומת על אותו עגלון, שהטרידו בדרך ללא הפוגה, השיב לעגלון, ואמרו לו בלשונו השנונה: בדין (בצדק) אנו צריכים לשני המשיחים באחרית הימים- האחד יגאל אותנו מן הגלות, והשני מבעלי העגלות.

ועל הקושיה השניה שהקשו כל המפרשים מש"כ "מוצאיהם למסעיהם" וחזר וכתב מסעיהם למוצאיהם נביא דברי קודש של הספה"ק מאור ושמש (שעליו אמרו הצדיקים שהספר הוא כשולחן ערוך לחסידות) שכתב לפרש הפסוקים, והקדים להביא אחד מ-מ"ח דברים שהתורה נקנת בהם והוא שיהיה "בדיבוק חברים" שזה ההנהגה שצריך מאוד מאוד בדור הזה, דהיינו בהתאספן בני ישראל יחד ממוצאיהם בנוסעם במסעיהם יחד אל הצדיק, והתועלת הוא כך, בדרך כל איש הוא שהוא ישר בעיניו ומחזיק עצמו לצדיק וחסיד ולמדן ובעל מידות טובות, ואינו רואה על עצמו שום רע, מה שאין כן אם הוא בהתאספן ביחד אל הצדיק, ושם הוא מוצא אנשים יראים ושלמים גדולים בתורה ובמידות, וגם אנשי שם צעירים בימים שהם מתאמצים בעבודת השם יתברך, ואף זקנים בשנים ואע"פ כן הם נכנעים להצדיק והם משתוקקים לעבודת השי"ת, וגם מוצא שם עשירים גדולים ואע"פ כן הם נשברים ונכנעים עד מאוד לפני הצדיק, וכן עניים ואע"פ כן הם מפנים דעתם מהצער שלהם וגם הם מתאמצים לעבוד את השי"ת בשמחה וטוב לב.

והנה האדם שבא לשם ורואה כל זה, אז לבדו ימס בקרבו כמים, ונעשה נכנע ונשבר לבו לפי כל אחד ואחד, והוא מלא שמחה ואהבה ולכן הוא בא לידי לב נשבר ועושה תשובה על כל איוולתו שעשה ומה גם בראותו את הצדיק, אז הוא בטל ממילא, ונעשה כאין וממילא נופלים ממנו המידות הרעות, חה הכל בא מדיבוק חברים, והוא יוצא ממיצר ויכול לבוא לעבודת השם יתברך באמת.

ובזה מפרש הפרשה "אלה מסעי בני ישראל" ואלה הוא פוסל את הראשונים, חה בא ממסעי בני ישראל אל הצדיק, ע"י סיעת חברות וכיתות להצדיק ובכך נופל ממנו השפלות והמידות רעות, וע"י זה נעשה נכנע לפני חבריו ואוהבו, והוא נקרא דיבוק חברים וכל זה נעשה ע"י הצדיקים שעושים זאת חה הפירוש "אשר יצאו מארץ מצרים לצבאותם" שכל אחד יוצא מהמצר ומהארציות, ונעשים צבאות השם, ביחד בלב אחד ועל ידי מי נעשה זאת אמר הכתוב "על ידי משה ואהרן" שהם הצדיקים שבדור, ודרך הצדיק הוא להקטין את עצמו ולתלות כל הגדולה אל הקב"ה, דהוא עושה זאת הפעולה יהיה כולם באגודה אחד ובדיבוק חברים, ולא תולה על עצמו לומר שידו היתה זאת, חה מש"כ הפסוק ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה', דהיינו מה שיצאו כל אחד ואחד דהיינו וחזר ואמר ואלה מסעיהם למוצאיהם, וכאן כתוב "ואלה" שהוא מוסיף על הראשונים, דהיינו שיש להם זכויות וקדושה נוסף על המצות ומעשים טובים שהיה להם כבר, וכל אחד ואחד נעשה מלא זכויות ומוסיף על הראשונים ולכן כתוב ואלה שהוא מוסיף שהוא מוסיף וכתב הפסוק מסעיהם דהיינו החבורות והסיעות כשחוזרים למוצאיהם, הם מלאים זכויות ומוסיף על הראשונים ע"כ.

הרי רואים אנו מדברי קודשו איך היתה הנסיעה לצדיקים ומה היתה המטרה שלהם שהיה אך ורק עבודת השי"ת ביראה ואהבה ובדיבוק לצדיקים ובדיבוק חברים טובים ויראי השם ובזה היה כל עסקם, ומה נאמר ומה נדבר שהדור ירד בענין הזה מאוד ואין כמעט דורש ומבקש על רוחניות בלב שלם, אלא הכל רק על גשמיות וכבר האריך בזה הרה"ק בעל התניא בספרו ליקוטי אמרים באיגרת הקודש ע"ש בדברות קודשו.

אבל באמת אמרו שאין לזלזל גם על הנהגה הזאת שאע"פ שאדם בא לצדיק על גשמיות מ"מ יש לו אמונה בה' ובמשה עבדו, ומקיים מאמר חז"ל שאמרו שבצרה יש לאדם לילך אצל חכם שביקש רחמים בעדו, וגם בעצם ביאתו להצדיק זה מחזיר את האדם למוטב, אם הוא מוצא שם חסידים ואנשי מעשה שלומד מהם לעבודת השם, ובע"כ יענה אמן בעז"ה.

ויעזור ה' שנזכה בימים האלה שהם ימי המצרים להתחזק באהבת חברים ובכללות אהבת ישראל, ובזה נתקן את החטא שבא לידי חורבן בית המקדש שאמרו חז"ל שבא מתוך שנאת חנם, ובזכות שנהיה ביחד כאגודה אחת לעבודת השי"ת נזכה שה' יהפוך לנו הימים האלה מיגון לשמחה ומאפילה לאור גדול ונזכה לקבל פני משיח צדקינו מתוך רחמים וחסדים מגולים בקרוב ממש אמן ואמן.

בעימות התיים

תשעת הימים שלפני תשעה באב המזכירים את חורבן בית המקדש, העיקר כענן כבד על חצרו של רבי ברוך ממעזבה, שבדרך כלל היתה שרויה באוירה של שמחה פנימית. גם יוסלה, אחד החסידים הצעירים ביותר. שהיה עליז תמיד, ניסה הפעם לגרש מעל שפתיו את הניגונים העליזים, אותם הוא היה מזמזם שעה שהיה לומד רכון על ספר. לפעמים היה משמיע זמזום בהיסח הדעת, עד שחבריו הזהירוהו לאמר: יוסלה יוסלה, כבר שכחת מה שרבינו אמר, שאין שירה ושמחה, עד שיעברו תשעת הימים...

בימים עצובים אלה של אבל על אובדן בית המקדש, לא היה רבי ברוך מוכן לראות איש מחסידיו ושמועה אמרה, כי הוא יצא לערוך "גלות", כדי להרגיש את טעמה האמיתי של הגלות המרה, שאבותינו הרגישו אחרי החורבן, כאשר נלקחו בהמוניהם לרומי ונמכרו לעבדים. לאחר מכן הוא היה מופיע בפתח חדרו ערב תשעה באב, מוכן ומזומן לקרוא את מגילת איכה.

גם הפעם נעלם רבי ברוך מאז תחילת תשעת הימים ואיש מחסידיו לא ראה אותו. האמת היא, כי גם אם היו רואים אותו לא היו מזהים אותו, יען כי הוא התחפש בבגדי של בעל עגלה, והיה נוהג בעגלה וסוסים ברחבי המדינה. הוא לעולם לא התחפש אותו הדבר פעמיים, כדי להבטיח שאיש לא יזהה אותו. הפעם הוא העדיף את ההסוואה של בעל עגלה, משום שחש חולשה ברגליו.

בהיותו עומד ליד העגלה שלו, כבעל עגלה לכל דבר, נגש אליו אציל פולני ושכר אותו לנסיעה, לעיר שהיתה במרחק של כ-70 ק"מ ממקום מגוריו של רבי ברוך. בעל העגלה המסווה עשה חשבון כי הזמן יספיק לו בדיקו להגיע לשם ולחזור לפני תשעה באב, כשלתשורתו עומד יום נוסף, למקרה של עיכובים כלשהם.

רבי ברוך יצא לדרך, כשלצידו האציל הפולני, הוא נסע בדרכים המאובקות, מתעלם בשקט מהערותיו העוקצניות של הנוסע שלו, נאנח עמוקות למראה המאמצים הגדולים, שהסוסים הקנים עשו, כדי לסחוב את העגלה וסובל בשקט את קפיצותיה של העגלה, כאשר הגלגלים עלו על אבן, או שקעו בבוצ. הם בילו שני לילות בפונדקים שלצדי הדרך. מובן מאליו, שלרבי ברוך "בעל העגלה" לא היה חדר כמו לאציל לשכב בו, אלא הוא נאלץ לישון על הקש באורווה, ליד הסוס שלו. הוא התעורר מוקדם והניח תפילין, מיד כאשר נראו קרני השמש הראשונות. בצורה כזו הוא היה מסוגל לצאת לדרך מוקדם בבוקר.

שום דבר מיוחד לא קרה בדרכם אל העיר, זולת הקשיים ואי-הנוחות שהם בדרך כלל מנת חלקו של בעל עגלה. אולם בלילה הראשון בדרכם חזרה, השתכר האציל בפונדק שבו התאכסנו, ולפני ששכב לישון פטפט באזני רבים על העסק הטוב שעשה בעיר. כרגיל במקרים כאלה היו נוכחים במקום אנשים, שרק חיכו להזדמנות כזו, והיו "מוכנים" לטפל בנוסע העשיר ו"לשחרר" אותו מהכסף אשר בכיסו. למחרת בבוקר, כאשר רבי ברוך קם והעיר גם את הנוסע שלו, הוא נאלץ להלביש אותו

במו ידי ולשאת אותו אל העגלה, משום שהלה היה עדיין שיכור כלוט.

מיד אחרי שעזבו את הפונדק, היה עליהם לעבור ביער עבות שנפש חיה לא היתה בו באותה שעה. ככל שהעין ראתה, לא היו לא עגלה ולא אנשים, כי השמש רק החלה לזרוח. לפתע, מבלי שידע מה קורה, זרק מישהו שק על ראשו של רבי ברוך. כאשר חזרה אליו הכרתו, מצא את עצמו רבי ברוך קשור אל עץ וממולו האציל היה קשור אף הוא אל עץ, אולם נראה היה כי ההוא עדיין מחוסר הכרה.

אלמלא החבל שהחזיק אותו אל העץ, היה נופל על האדמה. התברר, כי השוודים שהתנפלו עליהם, הריקו את כיסיהם וגם הסוס והעגלה נעלמו כלא היו. רבי ברוך הבחין בדשא בתפילין שלו, אשר לשוודים לא היה כנראה חפץ בהם וכן בסידור הקטן שלו, אשר בלעדיו הוא לא היה עושה צעד. ליבו התמלא שמחה בראותו את התפילין והסידור והוא הודה להשם, שהציל אותו ממוות.

אולם הצרות החלו רק לאחר מכן. על-ידי תנועות בכל גופו הצליח רבי ברוך לרופף במקצת את אחיזת החבל וכך הצליח להשתחרר ולאחר מכן לשחרר גם את האציל. הוא הרים את התפילין שלו, נישק אותם ושם אותם בשקית הכפולה ששימשה לו לנסיעות.

אשר לאציל, הצליח רבי ברוך לפתוח את קישורי החבלים שלו. אולם הלה לא פתח את עיניו, ושכב על האדמה כאילו אין בו רוח חיים. רק פעולה חלשה של דופק העידה על כך שהאיש לא שבק חיים.

רבי ברוך יכול היה בקלות לעזוב את האיש, שוכב באשר הוא שוכב, ולהגיע בעצמו למקום ישוב. אולם דבר כזה לא עלה על דעתו כלל. הוא הסתובב קצת, כדי לחפש מים ולרוחץ את פניו של האציל במטרה לעוררו לחיים. לאחר שעות אחדות התחיל האציל להתעורר מעילפונו. כאשר התעורר סוף סוף, שאל את רבי ברוך בתדהמה: "מה קרה? מה לעיניי? מדוע אנחנו יושבים כאן, במקום לשבת בעגלה ולנסוע הביתה?"

בקול שקט, כשהוא מחקה את בעל העגלה הצייתן והנבער, סיפר לו רבי ברוך את מה שקרה להם. כאשר הזכיר את העובדה שהם נשדדו, קפץ האציל כנשור נחש וצעק: "כספי! היכן כספי, עשרת אלפים הרובלים שהיו בכיס?" הוא צעק ויילל ונראה היה כאילו שהוא יוצא מדעתו מרוב צער על אובדן הכסף. עבר זמן מה עד שרבי ברוך הצליח להרגיע אותו איכשהו והאציל ישב על האדמה ונעץ את מבטו בנקודה מסויימת, כאילו ביקש למצוא את כספו האבוד שם. אחרי זמן מה הוא הגניב מבטים חשדניים לעבר רבי ברוך, אולם הלה לא הבחין בזה כלל, כי היה שקוע בתפילה.

"האם אתה מספיק חזק עכשו, כדי שתוכל ללכת אתי?" – שאל רבי ברוך את האציל, כאשר גמר להתפלל – "ייתכן שאין אנחנו רחוקים מהפונדק ונוכל לחזור לשם ברגל, או לפחות נוכל להגיע לכביש, או ליישוב כלשהו."

הם החלו ללכת לאט לאט, אולם לא הרחיקו עד ששמעו קולות שבאו מקבוצה של ציידים שעברה במקום. לשמחתו של האציל לא היה גבול, כאשר גילה בין הציידים כמה מידידיו. מיד הוא סיפר להם את מה שקרה ומיד הוסיף, כי הוא חושד בבעל העגלה, שהוא שיתף פעולה עם השוודים. שאלמלא כן כיצד יכלו הם לדעת, שאני נושא עמי סכום כסף כה גדול? – שאל האציל.

"הבה נירה בו!" – הציע אחד הציידים, אולם ראש הקבוצה, אציל קשיש, סבר אחרת. הוא הציע, לקשור את בעל העגלה אל עץ ולחכות. "אם הוא באמת אחד מהשוודים, הרי שיבואו חבריו לעזור לו. ואם לא – שה' יעזור לו."

"אכן יעזור לי ה'" – חשב רבי ברוך בלבד, לאחר שקבוצת הציידים עזבה אותו לנפשו. הלילה ירד וביער לא היתה נפש חיה חוץ ממנו. רק הירח האיר קלושות מבעד לעצי היער העבותים.

כנראה שעכשיו חצות הלילה – אמר לעצמו רבי ברוך, כאשר הירח היה בדיקו מעל לראשו ובדמעות חמות, שנגרו על לחיו, הוא החל לאמר "תיקון חצות", לזכר חורבן בית המקדש, דבר שהיה רגיל לאמרו כל לילה. ואכן מעולם לא הרגיש כל כך עמוקות את הצער העמוק של הגלות, כמו בשעה זו של צער ויסורים. כאילו כל היער הדדה עתה את קולו, כאשר אמר את פרקי התהילים, מעומק ליבו הנשבר. ומזר, ככל שהמשיך באמירת התיקון, עם כל מילה נוספת, שבה התקווה וקנתה שביתה בליבו. היה זה כאילו כל עצי היער הצטרפו למקהלה אחת גדולה של מקוננים על חורבן בית המקדש וכאילו הירח והכוכבים מלמעלה מנסים לרמוז לו, שהנה הנה קרובה הישועה לבוא.

"היי אתה שם, חכה רגע!" – הקול הנמוך, שהפסיק את תפילתו של רבי ברוך, היה של האציל הזקן ראש קבוצת הציידים, שהתנגד קודם לכן שירו בו. רבי ברוך הביט לכיוון שממנו בא הקול וראה את האיש מתקרב אליו. כשהוא מלווה קבוצת אנשים. "רציתי לראות מה קרה לך. איכשהו לא האמנתי שאתה זה היית מי ששדד את ידידנו הטפס. בינתיים הם תפשו את השוודים בפונדק, שבו ביליתם את הלילה הקודם והם סיפרו לנו, שהידיד שלנו פיטפט על הסכום הגדול שהוא נושא עמו, בהיותו שתוי. לכן חזרתי הנה, כדי לעזור לך."

מעומק לבו הודה רבי ברוך לה' על הישועה שבאה כהרף עין. האציל הזקן נתן לו סוס ובלווית אחד המשרתים שלו שלח אותו הביתה. היה זה מאוחר בלילה, כאשר רבי ברוך הגיע ומצא את חסידיו יושבים ומצפים לו. הם כבר כמעט שהשלימו עם הרעיון שהוא לא יבוא והנה שמעו קול פרסות של סוסים ונכנס רבי ברוך כשלידו משרתו של האציל. באותו לילה אמרו רבי ברוך וחסידיו את מגילת איכה והקינות של תשעה באב, מתוך כוונות עמוקות, כפי שלא עשו זאת מעולם קודם לכן.

בשבת שלאחר תשעה באב, שבת "נחמו", התוועד רבי ברוך עם חסידיו ואמר להם: "עד מהרה ישלח לנו ה' את משיח צדקנו, שישחרר אותנו מהגלות. וככל שהלילה חשוך יותר, כך יאיר השחר באור יקרות."

הרה"ג **גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א**
 מו"צ בק"ק קראלי ומח"ס גם אני אודך

בס"ד, כ תמוז תשפ"א

לכבוד
 ידיד נפשי העומד לימינינו
 הרה"ג **גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א**
 מו"צ בקהל עדתינו ומח"ס גם אני אודך

בפרשתנו פרשת מסעי כתוב: והתנחלתם את הארץ בגורל למשפחותיהם (ל"ג, נ"ד)

הנה דעת ה"רמב"ן (ספר המצוות עשין ד) היא, שמצות ישוב ארץ ישראל היא מצות עשה בפני עצמה ממנין המצוות. והקשו בספר מרפסין איגרי שבגמרא בסוטה (יד, א) מובא: "דרש רב שמלאי, מפני מה נתאוה משה רבנו ליכנס לארץ ישראל? וכי לאכול מפריה הוא צריך? או לשבוע מטובה הוא צריך? אלא כך אמר משה, הרבה מצוות נצטוו ישראל ואין מתקיימין אלא בארץ ישראל. אכנס לשם כדי שיתקיימו כולן על ידי."

לדעת ה"רמב"ן, תמוה מאד, מדוע רב שמלאי לא מסביר את כמיהתו של משה רבנו להיכנס לארץ ישראל משום שרצה לקיים את מצות ישוב ארץ ישראל? ע"כ.

א) ה"משך חכמה" (פרשת ראה) כותב, שעד שלא נכבשה ונתחלקה ארץ ישראל, קיימו את מצות ישוב הארץ בארץ סיוחן ועוג, שכן לא מסתבר שבני גד וראובן ויתרו על קיום מצוה זו. ומשה רבנו הרי היה בארץ סיוחן ועוג. לכן מבואר בגמרא שהסיבה לרצונו של משה רבנו להיכנס לארץ ישראל הייתה אך ורק מפני קיום המצוות התלויות בארץ.

ב) בקונטרס נר מצוה תירץ: המקור למצות ישוב ארץ ישראל לדעת ה"רמב"ן הוא מהפסוק "והתנחלתם". יתכן, שרק מי שיש לו חלק ונחלה בארץ מקיים את מצות ישוב ארץ ישראל, ומי שאין לו חלק ונחלה בארץ ישראל לא מקיים את מצות ישוב הארץ. מעתה, כיון שמה רבנו היה משבט לוי, שאין לו חלק ונחלה בארץ, הרי שגם אם משה רבנו היה נכנס לארץ, הוא לא היה מקיים את מצות ישוב הארץ. מפני כך בהכרח צריך לומר שהסיבה לרצונו של משה להכנס לארץ היא, קיום המצוות התלויות בארץ. עכ"ד.

ג) ונראה עוד לתרץ ב"ה שאפשר שאף מצוה זו כלולה ב"מצוות הרבה שנצטוו בני ישראל" כפי שאמר משה רבנו, שאין ניתן לקיימם אלא בארץ ישראל. רק הגמרא לא מפרטת מה הם המצוות שאליהם התכוון משה רבנו, אבל אכן אף מצות ישוב ארץ ישראל בתוכם.

ד) עוד נראה לתרץ ב"ה שאמנם לדעת ה"רמב"ן ישוב ארץ ישראל היא מצוה בפני עצמה, אולם משה רבנו היה מסכים לוותר עליה מפני רצונו של הקב"ה שהוא לא יכנס לארץ. אולם, על "הרבה מצוות שנצטוו ישראל ואין מתקיימין אלא בארץ" התקשה משה רבנו לוותר, ועל כן השתוקק להכנס לארץ ישראל, כדי לקיים את "הרבה מצוות" שהם מצוות התלויות בארץ.

ראיתי (באמונת חיים פר' מטו"מ) את לקט פסקי הלכות, הנוגעים לתשעת הימים, שערכת בטוב טעם ודעת.

וברצוני להוסיף בנוגע לדיני ההבדלה. על מה שהבאת (מספר מנהג ישראל תורה, אות ט'). שייך של הבדלה נותנים לקטן שהגיע לחינוך. ולא הגיע עדיין להתאבל על ירושלים, ואם אין קטן ישתה המבדיל בעצמו. (רמ"א או"ח סימן תקנ"א סעיף י', ובמ"ב שם ס"ק ע"ו) וכן שיש שנוהגים שגם כשיש קטן שותים בעצמם.

וע"כ רציתי להוסיף מה שמובא בפוסקים כדלהלן:
 מובא בספר "שלחן משה" (שו"ע סי' תקנ"א ס"ו): "ומותר לשתות יין הבדלה וברכת המזון". עם ההגהה של רמ"א: "ונוהגין להחמיר שלא לשתות יין בברכת המזון ולא בהבדלה (תשובת מהרי"ל סי' ט"ו), אלא נותנים לתינוק; ובמקום דליכא תינוק, מותר בעצמו לשתות הבדלה."

באורחות רבנו ח"ב עמ' קל"ה מביא בשם החזו"א זצ"ל, כשלא היה קטן היה שותה מעט מהיין ונותן לגדול לשתות רוב הכוס. בערוך השולחן (או"ח סי' תקנ"א סע' כו) כתב לגבי הבדלה בתשעת הימים: "אך בהבדלה יש נוהגין לשתות ואנחנו אין שותים, ועושים הבדלה על השכר".

במעדני שלמה (בין המצרים עמ' נט) כתב שעדיף להבדיל על חמר מדינה בתשעת הימים. וכן מי שצריך להבדיל בתשעה באב כגון שהתענית נדחית משבת ליום ראשון והוא חייב לאכול או לשתות יבדיל על חמר מדינה. ובהערה הביא בשם החזו"א שלא להבדיל על חמר מדינה.

בפרדס חב"ד 12 (עמ' 143) כתוב שהרה"ק הרמ"מ מלואבאוויטש היה חמיר על יין ולא חמר מדינה אף בתשעת הימים, מצד תורת הנסתר.

ובקונטרס 'קרא עלי מועד' (לרב יוסף דב ספטימוס, עמ' סח) הביא בהערות בשם הגר"ש ואזנר זצ"ל והגרי"ש אלישיב שחולה יבדיל על חמר מדינה כגון בירה, ולנוהגים עפ"י החזו"א יבדילו על מיץ ענבים שמדינא אינו אסור אף בסעודה מפסקת שאינו נחשב ליין. אנו נוהגים, כפי שנהג אבי הק' רבינו זי"ע בעל שלחן משה לערוך הבדלה על מיץ ענבים (הגם שהקפיד בשאר ימות השנה על יין) וכן גם כשהיה קטן היה שותה מעט ונותן לקטן לשתות רוב הכוס. בתפילה שיהפכו ימים אלו לששון ולשמחה

יוסף מוזס
 אבד"ק קראלי

זקוקים לישועה? יש לכם שמחה, אזכרה וכו' תרמו בעין יפה וקחו חלק בהפצת המעיינות של **מרכז התורני "אמונת חיים"**
 רח' דב גור 20/23 אשדוד טל. 055-6798152
 כתובת לתגובות ולקבלת הגליון
 במייל: 3118494@gmail.com

קול קראלי

עדכונים ♦ שיחות ודרשות ♦ סיפורים ♦ ניגונים
 ממרן רבינו הגה"ק זי"ע ויבלט"א מרן רבינו הגה"צ שליט"א

074-7962278

שמעו ותחי נפשכם

לעילוי נשמת
ה"ה מאיר בן חמו ז"ל
 בר יפה ע"ה
 נלב"ע כו תמוז תשפ"ב
 ת. נ. צ. ב. ה.

לזכר עולם יהיה צדיק
אדונינו מורינו ורבינו
 הגה"ק **יצחק צבי משה זי"ע**
 בן רבינו אביגדור מוזס זצ"ל
מקראלי
 נלב"ע ד' טבת תשעט
זכותו יגן עלינו ועכ"א
 ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת
ה"ה דניאל בן שרה סולנג' ע"ה
 נלב"ע יט טבת תשפ"ב
ה"ה שרלי בן רבקה ז"ל
 נלב"ע ו' חשוון תשפ"ב
 ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת
מרת בריינדל ע"ה
 בת הר"ר יהודה מנחם ז"ל
 נלב"ע יא שבט תשפ"ב
 ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת
 הגה"צ **משה וועבר זצוק"ל**
 בהרה"צ מרדכי זצ"ל
 נלב"ע יב כסלו תשפ"א
 ת. נ. צ. ב. ה.